

۴۳۲۸۵/۱۴۹۴۲۴

۱۳۹۰ / ۸ / ۲۸

جمهوری اسلامی ایران
رئیس جمهور

بسمه تعالی

"باصلوات بر محمد و آل محمد"

جناب آقای دکتر لاریجانی

رئیس محترم مجلس شورای اسلامی

لایحه "حمایت از کودکان و نوجوانان" که بنا به پیشنهاد
قوه قضاییه در جلسه مورخ ۱۳۹۰/۵/۹ هیئت وزیران به تصویب رسیده
است، جهت طی تشریفات قانونی به پیوست تقدیم می گردد.

محمد احمدی نژاد

رئیس جمهور

رونوشت: دفتر رئیس جمهور، دفتر رئیس قوه قضاییه، دفتر معاون اول
رئیس جمهور، شورای نگهبان، معاونت امور مجلس رئیس جمهور،
وزارت دادگستری، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و دفتر هیئت دولت.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

بسمه تعالی

مقدمه توجیهی:

با عنایت به اینکه مقررات مربوط به کودکان و نوجوانان در تمامی کشورها به سرعت در حال گسترش می‌باشد و با توجه به آسیب‌های اجتماعی و معضلات نوظهور و در حال افزایش نظیر استثمار، سوءاستفاده، سوءرفتار و خشونت و همچنین مواردی از قبیل جنگ، بلایای طبیعی، تصادفات، امراض و بیماری‌هایی مانند ایدز و یا مواردی نظیر تغییر هویت، بی‌تابیتی، ناتوانی جسمی یا روانی و اختلال هویت جنسی و تأثیرات نامطلوب این گونه وضعیت‌ها بر کودکان و نوجوانان که سبب به وجود آمدن پدیده‌های ناهنجاری مانند کودکان کار، کودکان فاقد هویت یا نامری، کودکان خیابان، کودکان معارض قانون و یا کودکان قربانی جرم می‌گردد و با عنایت به عدم توانایی کودک در رویارویی و مقابله با خطرات و موقعیت‌های خطرناک و حتی گاه عدم شناخت وی از خطرات اجتماعی و نظر به اینکه عدم توجه به وضعیت و نیازهای خاص این دسته از اطفال و عدم سیاستگذاری افتراقی در جهت رعایت مصلحت و غبطه ایشان، علاوه بر تضییع حقوق کودک، ممکن است بزه دیدگی یا بزهکاری ثانویه کودک و نوجوان را در پی داشته باشد و با توجه به ضرورت طراحی فرایند قضایی به گونه‌ای که موجب کاهش خطرات و جبران آسیب‌های ناشی از جرم برای کودک و نوجوان در معرض خطر یا بزه‌دیده شود، لذا لایحه زیر برای طی تشریفات قانونی تقدیم می‌شود:

لایحه حمایت از کودکان و نوجوانان

فصل اول - تعاریف و کلیات

ماده ۱- اصطلاحات به کار رفته در این قانون، در معانی مشروح زیر به کار می‌روند:

- الف - سوء رفتار: هر گونه فعل یا ترک فعل عمدی است که سلامت جسمی، روانی، اخلاقی یا اجتماعی کودک و نوجوان را در معرض خطر و آسیب قرار دهد؛ از قبیل ضرب و جرح، محبوس کردن، سوءاستفاده جنسی، توهین و تهدید نسبت به کودک یا نوجوان یا قراردادن او در شرایط سخت و غیرمعارف.
- ب - بهره‌کشی: به کارگیری غیرقانونی یا عدم رعایت شرایط قانونی کار کودک و نوجوان و یا وادار کردن یا گماردن او به کار یا خدمتی که برای سلامت جسمی، روانی، اخلاقی یا اجتماعی او خطرناک باشد و یا موجب محرومیت او از تحصیل شود.

تاریخ: ۱۳۹۰/۸/۲۸
شماره: ۴۳۲۸۵/۱۴۹۴۳۴
رئیس‌جمهور

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

پ - معامله: خرید و فروش یا هرگونه اقدامی که به موجب آن کودک یا نوجوان در ازای پرداخت وجه یا امتیاز و سایر موارد در اختیار دیگری قرار می گیرد.

ت - فحشاء: هرگونه به کارگیری و یا وادار کردن کودک و نوجوان در فعالیت های جنسی برای خود یا دیگری.

ث - مبتذل: هرگونه محتوا یا تصویری که دارای صحنه ها و صور قبیحه باشد.

ج - موضوعات و مضامین مستهجن: هرگونه محتوا یا تصویر که به صورت واقعی یا مجازی بیانگر برهنگی نامتعارف یا آمیزش، عمل و یا اندام جنسی باشد.

چ - هرزه نگاری: استفاده از کودک و نوجوان در تهیه و تولید موضوعات و مضامین مستهجن.

ح - خطر شدید و قریب الوقوع: وضعیتی که حیات یا سلامت جسمی یا روانی کودک و نوجوان به شدت تهدید و در معرض آسیب قرار گیرد، به نحوی که مداخله فوری و چاره جویی را ایجاب نماید.

خ - بزه دیده: کودک یا نوجوانی که جرمی علیه او واقع شده است.

د - وضعیت مخاطره آمیز: اوضاع و احوالی که موجبات مداخله قانونی برای حمایت از کودک و نوجوان به منظور جلوگیری از بزه دیده گی و یا ورود آسیب به سلامت جسمی، روانی، اجتماعی، اخلاقی، امنیت و یا آموزش او را فراهم آورد.

ماده ۲- تمام افرادی که به سن هجده سال تمام ششمی نرسیده اند، مشمول این قانون می باشند.

ماده ۳- موارد زیر با رعایت بند (د) ماده (۱) وضعیت مخاطره آمیز برای کودک و نوجوان محسوب می شود:

الف - بی سرپرستی کودک و نوجوان و یا تقصیر در انجام وظایف قانونی از سوی هر شخصی که وظیفه ای قانونی نسبت به کودک بر عهده دارد؛

ب - ابتلای هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی به بیماری یا اختلالات رفتاری، روانی و شخصیتی و یا بیماری های جسمی واگیر صعبالعلاج به تشخیص پزشکی قانونی؛

پ - زندانی شدن هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی و یا ابتلای هر یک از آنان به اعتیادهای زیان آور از قبیل مواد مخدر، روانگردان و قمار؛

ت - قوادی و یا دایر یا اداره کردن مراکز فساد و فحشا توسط هر یک از والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی و یا اشتهار آنها به فساد اخلاق و فحشاء؛

ث - خشونت مستمر والدین، اولیا، سرپرستان قانونی و یا سایر اعضای خانواده نسبت به یکدیگر؛

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ج - عدم اقدام برای ثبت واقعه ولادت و اخذ شناسنامه برای کودک و نوجوان بدون عذر
موجه؛

چ - محروم کردن کودک و نوجوان از تحصیل؛

ح - طرد شدن کودک و نوجوان از سوی والدین و نیز متارکه آنان که منجر به طرد شدن
آنان می‌شود؛

خ - ناتوانی جسمی یا ذهنی کودک و نوجوان، ابتلای وی به بیماریهای خاص یا اختلال
هویت جنسی؛

د - بزهکاری، وارد شدن یا وارد کردن کودک و نوجوان در فعالیت‌های مجرمانه نظیر
تکدی گری و قاچاق و همچنین اعتیاد آنان به مواد مخدر، روانگردان یا مشروبات الکلی؛

ذ - فرار مکرر از خانه یا مدرسه و ترک تحصیل از سوی کودک و نوجوان؛

ر - سوءرفتار نسبت به کودک و نوجوان و یا بهره‌کشی از او.

فصل دوم - تشکیلات

ماده ۴ - دفتر حمایت از کودکان و نوجوانان قوه قضاییه به منظور ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر
نهادهای تهیه گزارشهای موردی یا ادواری، انجام مطالعات و تحقیقات آماری و اطلاعاتی، پایش و
ارزشیابی فعالیتهای دفاتر استانی و شهرستانی در خصوص اجرای این قانون در قوه قضاییه تشکیل
می‌شود. واحدی از این دفتر در حوزه قضایی هر استان و تحت نظر رییس کل آن حوزه تشکیل
مستقر می‌شود.

ماده ۵ - با تشخیص رییس قوه قضاییه در حوزه‌های قضایی شهرستان تحت نظر دادستان ساختار و
تشکیلات مناسب جهت ایجاد زمینه‌های همکاری با سایر نهادها و اجرای وظایف زیر تشکیل
می‌شود:

الف - مداخله فوری قضایی به منظور پیشگیری از بزه‌دیدگی کودکان و نوجوانان در معرض
خطر شدید و قریب‌الوقوع و یا جلوگیری از ورود آسیب بیشتر به آنان؛

ب - رایه مشاوره و معاضدت‌های حقوقی و تشکیل پرونده شخصیت برای کودکان و نوجوانان
در معرض خطر یا بزه‌دیده؛

پ - ایجاد شرایط مناسب در خانواده برای کودکان و نوجوانان در معرض خطر یا بزه‌دیده و یا
معرفی آنان به بهزیستی و یا سایر نهادهای مربوط؛

ت - تهیه و رایه گزارش از وضعیت کودک و نوجوان موضوع این قانون و درخواست اتخاذ
اقدامات حمایتی - قضایی از مراجع قضایی صالح.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ث- نظارت بر حسن اجرای آرا و تصمیمات مرتبط با کودک و نوجوان و یا اجرای آرا و تصمیمات در صورت ارجاع مقام قضایی و پیگیری و پایش وضعیت وی پس از اجرای رأی یا تصمیم و ارزشیابی اقدامات به عمل آمده.

تبصره - در هر حوزه قضایی شهرستان مادام که تشکیلات موضوع این ماده ایجاد نشده است، وظایف مقرر، تحت نظارت دادستان و توسط دادیار آموزش دیده در حوزه کودکان و نوجوانان و در حوزه قضایی بخش ها با نظارت رئیس حوزه قضایی انجام می شود.

ماده ۶- دستگاهها و نهادهای مرتبط با کودکان و نوجوانان موضوع این قانون عهده دار وظایف زیر می باشند:

الف- سازمان بهزیستی کشور

۱- موظف است با استفاده از مددکاران اجتماعی در قالب تیم های تخصصی سیار اورژانس اجتماعی و یا مستقر در مناطق و محلات شهرها و روستاها، نسبت به شناسایی، پذیرش و توانمندسازی کودکان و نوجوانان در وضعیت مخاطره آمیز و یا بزه دیده و اعلام مراتب مورد نیاز به دادگستری و جمع آوری و ثبت آمار و اطلاعات مربوط اقدام نماید.

۲- می تواند در راستای وظایف قانونی و وظایف مقرر در این قانون از همکاری و مشارکت تمامی دستگاه های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری استفاده کند. دستگاه های اجرایی مکلفند در چارچوب قوانین خود با سازمان مذکور همکاری کنند.

ب- نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران مکلف است:

۱- نسبت به شناسایی کودکان و نوجوانان در وضعیت مخاطره آمیز در موارد مراجعه یا معرفی آنان به نیروی انتظامی یا مواجه شدن با آنان در حین اجرای وظیفه و یا شکایت از آنان، حسب مورد برای معرفی موارد به سازمان بهزیستی کشور یا مراجع قضایی، برقراری امنیت آنان در مراحل اجرایی و انجام حمایت های مورد نیاز بر اساس قوانین مربوط و این قانون اقدام کند.

۲- در تمامی مأموریت های مددکاران اجتماعی در اجرای این قانون، حسب تقاضا جهت تأمین امنیت آنان و نیز کودکان و نوجوانان موضوع مأموریت، اقدامات قانونی لازم را به عمل آورد.

۳- در موضوع اخذ و جمع آوری اطلاعات مربوط به وضعیت های مخاطره آمیز برای کودکان و نوجوانان و گزارش دهی جرایم علیه آنان و نیز برای افزایش آگاهی های مردم در این زمینه با سازمان بهزیستی کشور همکاری نماید.

ج- سازمان زندانها و اقدامات تأمینی و تربیتی کشور مکلف است:

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

۱- ضمن همکاری با سازمان بهزیستی کشور، کودکان و نوجوانانی را که پدر یا مادر یا سرپرست قانونی آنان در زندان به سر می برند در صورت درخواست والدین یا سرپرست قانونی به سازمان یادشده معرفی نماید تا برابر مقررات این قانون کودک یا نوجوان نیازمند را حمایت کند.

۲- ضمن معرفی کودکان و نوجوانانی که در کانون‌های اصلاح و تربیت نگهداری می‌شوند به سازمان بهزیستی کشور، نسبت به تشخیص آسیب، اقدامات حمایتی اولیه و مراقبت پس از خروج ایشان توسط تیم تخصصی اقدام کند و سپس در صورت نیاز آنان را برای دریافت خدمات توانمندسازی تکمیلی به سازمان بهزیستی کشور معرفی نماید.

۵- وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، چنانچه در اجرای وظایف قانونی خود با کودکان و نوجوانان موضوع این قانون مواجه شوند، مراتب را به سازمان بهزیستی کشور اعلام و تکالیف مقرر در این قانون را انجام می‌دهند.

تبصره - آیین‌نامه اجرایی این ماده ظرف سه ماه از تاریخ لازم‌الاجرا شدن این قانون توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و با همکاری سایر دستگاه‌های مرتبط تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

فصل سوم - جرایم و مجازاتها

ماده ۷- هر یک از والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی کودک و نوجوان و تمام اشخاصی که مسئولیت نگهداری، مراقبت و تربیت کودک را بر عهده دارند، برخلاف مقررات قانون تأمین وسایل و امکانات تحصیل اطفال و جوانان ایرانی - مصوب ۱۳۵۲- از ثبت نام و فراهم کردن موجبات تحصیل کودک و نوجوان واجد شرایط تحصیل تا پایان دوره متوسطه امتناع کنند یا به هر نحوی از تحصیل او جلوگیری کنند، به انجام تکلیف یادشده و ده تا پنجاه میلیون ریال جزای نقدی محکوم می‌شود.

تبصره - هرگاه محکوم علیه پس از ابلاغ حکم قطعی از انجام تکلیف مقرر در مهلت تعیین شده از طرف دادگاه خودداری کند یا پس از اجرای حکم دوباره کودک و نوجوان را از تحصیل بازدارد، به نود و یک روز تا یک سال حبس محکوم می‌شود.

ماده ۸- تهدید، ترغیب، تشویق یا فریب کودک و نوجوان به فرار از خانه یا مدرسه و یا ترک تحصیل و یا تسهیل یا فراهم کردن موجبات این اعمال جرم محسوب و مرتکب به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا پرداخت جزای نقدی از ده تا پنجاه میلیون ریال محکوم می‌شود.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۹- هرگاه بی احتیاطی، بی مبالائی، عدم مهارت یا عدم رعایت نظامات از سوی والدین، اولیا یا سرپرستان قانونی کودک و نوجوان یا اشخاصی که مراقبت از کودک و نوجوان را بر عهده دارند و یا در امور مربوط به کودکان و نوجوانان فعالیت می نمایند، منتهی به نتایج زیر شود، مرتکب علاوه بر پرداخت دیه طبق مقررات، حسب مورد به شرح زیر مجازات می شود:

الف - فوت، دو تا پنج سال حبس؛

ب - فقدان یکی از حواس یا منافع، قطع، نقص یا از کارافتادگی عضو، زوال عقل یا بروز بیماری صعب العلاج یا دایمی جسمی یا روانی و یا ایراد جراحت از نوع جائفه یا بالاتر، یک تا سه سال حبس؛

پ - نقصان یکی از حواس یا منافع، شکستگی استخوان یا دیگر اعضا و یا بروز بیماری روانی، شش ماه تا یک سال حبس؛

ت - جراحت سر و صورت و یا گردن در صورت عدم شمول هر یک از بندهای (ب) و (پ)، سه ماه و یک روز تا شش ماه حبس،

ث - سایر صدمات، پنج تا پنجاه میلیون ریال جزای نقدی.

ماده ۱۰- هر کس با کودک و نوجوان مرتکب عمل منافی عفت شود، در صورتی که مشمول مجازات حد نباشد، به یک تا سه سال حبس محکوم می شود. هر گاه رفتار مرتکب منتهی به صدمه جسمی یا روانی به کودک و نوجوان شود، علاوه بر پرداخت دیه به دو تا پنج سال حبس محکوم می شود.

ماده ۱۱- هر کس موضوعات و مضامین مستهجن یا مبتذل را به کودکان و نوجوان ارایه یا در دسترس آنها قرار دهد، به حبس از نود و یک روز تا یک سال یا جزای نقدی از یک تا ده میلیون ریال محکوم خواهد شد.

ماده ۱۲- معامله یا خرید و فروش کودک و نوجوان و یا بهره کشی از او با هر منظوری جرم محسوب و مرتکب به دو تا پنج سال حبس محکوم خواهد شد. هر گاه خرید و فروش با هدف فحشا و هرزه نگاری باشد، مرتکب به حداکثر مجازات محکوم می شود.

تبصره - معاون در جرم موضوع این ماده به حداقل مجازات مقرر محکوم می شود.

ماده ۱۳- خرید و فروش، قاچاق و یا انتقال اعضا و جوارح کودک و نوجوان جرم محسوب و در صورت عدم شمول مقررات قصاص، مرتکب به دو تا ده سال حبس محکوم می شود.

تبصره ۱- انتقال اعضا و جوارح به بیماران نیازمند طبق قانون پیوند اعضای بیماران فوت شده یا بیمارانی که مرگ مغزی آنان مسلم است - مصوب ۱۳۷۹- از شمول این ماده مستثناست.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

تبصره ۲- هرگاه پزشکان یا سایر افرادی که حرفه آنها مرتبط با امور پزشکی است در ارتکاب جرم موضوع این ماده شرکت یا معاونت داشته باشند، علاوه بر مجازات مذکور، به لغو پروانه فعالیت و یا محرومیت از دریافت پروانه از سه تا ده سال محکوم می شوند.

ماده ۱۴- هرگاه فردی با اکراه یا اجبار یا تحریک، ترغیب، تشویق، فریب یا آموزش شیوه، موجبات ارتکاب به خودکشی کودک و نوجوان را فراهم آورد یا تسهیل کند و مشمول مقررات قصاص نشود، علاوه بر پرداخت دیه طبق مقررات، حسب مورد به ترتیب زیر مجازات می شود:

الف- هرگاه اقدامات مرتکب موجب خودکشی منجر به فوت کودک و نوجوان شود، دو تا پنج سال حبس؛

ب- هرگاه اقدامات مرتکب موجب خودکشی منجر به ورود آسیب جسمی یا روانی به کودک و نوجوان شود، یک تا سه سال حبس؛

پ- هرگاه اقدامات مرتکب موثر واقع نشود، جزای نقدی از یک تا ده میلیون ریال.

ماده ۱۵- هر کس با کودک یا نوجوانی بدون رعایت شرایط مذکور در مواد (۱۰۴۱) و (۱۰۴۲) قانون مدنی ازدواج نماید، به شش ماه تا دو سال حبس محکوم می شود. هرگاه بر اثر این ازدواج صدمه روانی یا جسمی به کودک و نوجوان وارد شود، مرتکب علاوه بر پرداخت دیه به حداکثر مجازات پیش بینی شده محکوم خواهد شد.

تبصره - هرگاه خواستگار، عاقد، والدین، اولیا، سرپرستان قانونی یا افرادی که مسئولیت نگهداری، مراقبت یا تربیت کودک و نوجوان را بر عهده دارند در ارتکاب جرم موضوع این ماده نقش عمده و یا تاثیر مستقیم داشته باشند، به مجازات مقرر برای مباشر این جرم محکوم می شوند.

ماده ۱۶- هر کس از وقوع جرم علیه کودک و نوجوان مطلع شود و با وجود آنکه خطری متوجه خود او یا دیگران نشود، مراتب را به مراجع صالح اعلام نکند، به پرداخت جزای نقدی از پنج تا پانزده میلیون ریال محکوم می شود.

تبصره - هرگاه فردی که حسب وظیفه مطابق قوانین و مقررات مکلف به اعلام گزارش از وجود اوضاع و احوال مخاطره آمیز و یا وقوع جرم علیه کودک و نوجوان یا کمک به چنین کودک یا نوجوانی می باشد و یا به اقتضای حرفه خود می تواند کمک موثری در این زمینه کند، با وجود آنکه خطری متوجه خود او یا دیگران نشود، مراتب را به مراجع صالح اعلام نکند، به یک سال حبس و یا پرداخت پانزده میلیون ریال جزای نقدی و حسب مورد به انفصال موقت از خدمات دولتی یا محرومیت از خدمات عمومی از شش ماه تا دو سال محکوم می شود.

ماده ۱۷- افشای مشخصات و هویت کودک و نوجوان بزه دیده یا در معرض خطر در غیر از موارد قانونی یا تصمیمات قضایی، از طریق رسانه های گروهی و یا توزیع، تکثیر، انتشار و نمایش فیلم یا

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

عکس و مانند آن از او جرم محسوب و مرتکب به نود و یک روز تا شش ماه حبس و یا پرداخت جزای نقدی از ده تا صد میلیون ریال محکوم می شود.

ماده ۱۸- بکارگیری یا استفاده از کودک و نوجوان در ارتکاب جرم و یا تسهیل، فراهم کردن موجبات ارتکاب، آموزش دادن شیوه ارتکاب جرم، تحریک، ترغیب، تشویق یا فریب آنان به ارتکاب رفتار مجرمانه که منجر به وقوع جرم شود، جرم محسوب و مرتکب به شرح زیر مجازات می شود:

الف - هر گاه رفتار مجرمانه مستوجب کیفر تعزیری یا بازدارنده باشد، مجازات مرتکب، همان مجازات مقرر برای مرتکب اصلی است.

ب - هر گاه رفتار مجرمانه مستوجب کیفر حد غیر سالب حیات یا قصاص عضو و جرح باشد، مجازات مرتکب یک تا سه سال حبس است.

پ - هر گاه رفتار مجرمانه مستوجب قصاص نفس، حبس ابد یا سلب حیات باشد، مجازات مرتکب دو تا پنج سال حبس است.

تبصره ۱- در صورتی که اعمال موضوع این ماده منجر به وقوع جرم نشود، مرتکب به حداقل مجازات همان جرم محکوم و چنانچه جرم مورد نظر فاقد حداقل مجازات باشد، به یک سوم مجازات همان جرم محکوم می شود.

تبصره ۲- چنانچه برای اعمال موضوع این ماده در سایر قوانین مجازات خاصی تعیین شده باشد، مرتکب به همان مجازات محکوم می شود.

ماده ۱۹- هر گاه کارکنان دستگاههای اجرایی و یا سازمانها و نهادهای عمومی غیردولتی که مسئولیت نگهداری، مراقبت و یا تربیت کودکان و نوجوان را بر عهده دارند یا در امور مربوط به آنان فعالیت می کنند به هر نحو در ارتکاب جرائم عمدی موضوع این قانون دخالت داشته باشند، با توجه به نقش مرتکب علاوه بر مجازات اصلی، به انفعال موقت از خدمات دولتی یا محرومیت از خدمات عمومی به مدت دو تا پنج سال نیز محکوم خواهند شد.

ماده ۲۰- هر گاه مؤسسات، شرکتها، انجمنها و یا مجامع سیاسی، اقتصادی، اجتماعی، مذهبی یا صنفی که به صورت مستقل از دولت اداره می شوند، در زمینه جرایم عمدی موضوع این قانون شرکت یا معاونت داشته باشند، علاوه بر مجازات مقرر حسب مورد پروانه فعالیت یا مجوز آنها از یک تا پنج سال و یا به طور دائم ابطال و یا به پرداخت جزای نقدی از یکصد میلیون ریال تا یک میلیارد ریال محکوم می شوند. همچنین علاوه بر شخص حقوقی، هر یک از مدیران یا مسوولان اشخاص حقوقی مذکور که دستور دهنده باشد، به مجازاتهای مقرر در این قانون محکوم می شود.

تبصره - چنانچه ارتکاب جرم منتسب به شعبه ای از نهادهای مذکور باشد، مجازات ابطال پروانه یا لغو مجوز موضوع این ماده، نسبت به شعبه مذکور اعمال خواهد شد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۲۱- در موارد زیر مرتکب جرم به حداکثر مجازات مقرر قانونی محکوم خواهد شد:

الف - مرتکب جرایم موضوع این قانون جز مواد (۷)، (۸) و (۹) از اشخاصی باشد که سمت ولایت، وصایت، قیمومت یا سرپرستی دارد یا به هر نحو مراقبت و نگهداری از کودک و نوجوان بر عهده او می باشد.

ب - بزه دیده جرایم موضوع این قانون جز مواد (۷) و (۹) دارای کمتر از دوازده سال سن و یا ناتوانی ذهنی یا جسمی باشد.

پ - جرایم موضوع این قانون به صورت سازمان یافته توسط باند یا شبکه‌ای متشکل از سه نفر یا بیشتر که با هدف ارتکاب جرم تشکیل شده و فعالیت می نماید، انجام شود.

ماده ۲۲- اموال و اشیای اختصاص یافته یا استفاده شده برای ارتکاب جرایم موضوع این قانون و نیز عواید حاصل از ارتکاب آنها، در صورت موجود بودن مصادره و در غیر این صورت مرتکب علاوه بر مجازاتهای مقرر، به پرداخت جزای نقدی معادل بهای کارشناسی اموال یادشده در هنگام وقوع جرم محکوم می شود.

تبصره ۱- هرگاه جرم توسط دو یا چند نفر ارتکاب یافته باشد، جزای نقدی موضوع این ماده از تمام آنها و به نحو تضامنی وصول می شود.

تبصره ۲- هرگاه اموال و اشیای موضوع این ماده متعلق به غیر بوده و مالک آنها برای ارتکاب جرم در اختیار مرتکب قرار داده باشد، معاون جرم محسوب و علاوه بر مجازات مقرر قانونی، اموال مذکور به عنوان تعزیر مصادره می شود و در غیر این صورت مرتکب علاوه بر مجازات مقرر به پرداخت جزای نقدی معادل بهای کارشناسی آن مال در هنگام وقوع جرم محکوم خواهد شد.

ماده ۲۳- اعمال مجازاتهای موضوع این قانون، مانع از اجرای مجازاتهای حدود، قصاص و دیات نخواهد بود و در صورتی که در سایر قوانین برای مرتکب جرم موضوع این قانون مجازات شدیدتری مقرر شده باشد، مرتکب به همان مجازات محکوم می شود.

فصل چهارم - تحقیق، رسیدگی و تدابیر حمایتی

ماده ۲۴- رئیس قوه قضاییه به پیشنهاد رئیس کل دادگستری استان و به تناسب امکانات، ضرورت و تجربه، تبحر و سابقه قضات در هر حوزه قضایی شعبی از دادسرا، دادگاه کیفری و دادگاه خانواده را جهت رسیدگی به جرایم و دعاوی موضوع این قانون اختصاص خواهد داد. اختصاص این شعب مانع رسیدگی به سایر پرونده‌ها نیست.

تبصره - حتی المقدور یکی از مستشاران دادگاه‌های موضوع این ماده، از بانوان دارنده پایه قضایی می باشد.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۲۵- رسیدگی به وضعیت مخاطره آمیز موضوع این قانون جز در مواردی که در صلاحیت دادگاه کیفری است، در شعب دادگاه خانواده و با ارایه گزارش مددکار اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری و حضور مددکار اجتماعی انجام می‌شود. این امر مانع از انجام تحقیقات دادگاه نخواهد بود.

ماده ۲۶- علاوه بر جهات قانونی برای شروع به تعقیب مندرج در قانون آیین دادرسی کیفری و همچنین درخواست نهادهای حمایتی ذی‌ربط، موارد زیر نیز از جهات قانونی برای شروع به تعقیب یا اتخاذ تدابیر حمایتی مقرر در این قانون می‌باشند:

الف- تقاضای کودک و نوجوان، در صورتی که دارای قراین معقول و متعارف باشد؛

ب- گزارشها و درخواست‌های مکتوب یا شفاهی که هویت گزارش دهندگان و نویسندگان آنها مشخص نیست، در صورتی که دارای قراین معقول و متعارف باشند.

ماده ۲۷- تمام جرایم موضوع این قانون جنبه عمومی داشته و بدون شکایت شاکی خصوصی قابل تعقیب می‌باشد و در صورت گذشت شاکی خصوصی به تشخیص مقام قضایی صلاحیتدار تعقیب موقوف می‌شود.

ماده ۲۸- مددکاران اجتماعی بهزیستی پس از کسب اطلاع از وضعیت مخاطره آمیز موضوع ماده (۳) این قانون، حسب مورد تحقیقات و اقدامات مقتضی را از طریق زیر انجام می‌دهند:

الف- دعوت والدین، اولیاء، سرپرستان قانونی و یا سایر اشخاص مرتبط با کودک و نوجوان و در صورت لزوم دعوت از کودک و نوجوان به همراه آنان؛

ب- مددکاران اجتماعی بهزیستی می‌توانند در خصوص تحقیق از نوجوان پانزده تا هیجده سال، به طور مستقیم و بدون حضور والدین، اولیاء، سرپرستان قانونی و یا سایر اشخاص مرتبط با کودک و نوجوان اقدام کنند.

ماده ۲۹- هرگاه خطر شدید و قریب‌الوقوعی کودک و نوجوان را تهدید کند یا به سبب وضعیت مخاطره‌آمیز موضوع ماده (۳) این قانون وقوع جرم محتمل باشد، مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری با همکاری ضابطان دادگستری مکلفند فوری و در حدود وظایف و اختیارات قانونی، تدابیر و اقدامات لازم را در صورت امکان با مشارکت و همکاری والدین، اولیاء و یا سرپرستان قانونی کودک و نوجوان جهت رفع خطر، کاهش آسیب و پیشگیری از وقوع جرم انجام داده و در موارد ضروری وی را از محیط خطر دور کرده و با تشخیص و زیر نظر مددکار اجتماعی به مراکز بهزیستی و در صورت لزوم به سایر مراکز مربوط منتقل کنند و گزارش موضوع و اقدامات خود را ظرف دوازده ساعت به اطلاع دادستان برسانند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۳۰- مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری به منظور انجام تحقیقات و اقدامات موضوع این قانون، حق ورود به محل زندگی و کار افراد را جز با اجازه متصرف قانونی و یا دستور مقام قضایی ندارند، مگر در صورت عدم دسترسی به قاضی در خصوص اقدامات حمایتی موضوع ماده (۳۶) این قانون که در این صورت باید در گزارش تنظیمی موضوع این ماده ادله ضرورت مداخله را نیز به روشنی ذکر کنند.

ماده ۳۱- هرگاه دادستان پس از ملاحظه گزارش موضوع ماده (۲۹) یا از هر طریق دیگر اتخاذ تدابیر حمایتی موضوع این قانون را ضروری تشخیص دهد، با توجه به نوع و شدت خطر، کیفیت جرم و سوابق و وضعیت جسمی، روانی، اجتماعی و اخلاقی کودک و نوجوان و والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی او، اقدام لازم را جهت رفع خطر انجام داده و در موارد ضروری پس از اخذ نظر مددکار اجتماعی بهزیستی و یا واحد حمایت دادگستری دستور موقت خروج کودک و نوجوان را از محیط خطر و انتقال او به مکانی مطمئن و امن مانند مراکز بهداشتی یا سایر مراکز مرتبط و یا سپردن نزد شخص مورد اطمینان صادر و مراتب را ظرف پانزده روز جهت اتخاذ تصمیم مقتضی به دادگاه اعلام می کند.

ماده ۳۲- هرگاه حمایت و رعایت غبطه و مصلحت کودک و نوجوان در معرض خطر و بزه دیده، مستلزم اتخاذ تصمیم در خصوص حضانت، ولایت، قیمومت، سرپرستی، ملاقات، عزل ولی قهری، سپردن به خانواده جایگزین یا مراکز بهزیستی و یا سایر نهادها و مؤسسات اجتماعی، تربیتی، درمانی یا بازپروری، نگهداری در مکانی مطمئن و امن و یا سپردن موقت به شخص مورد اطمینان دادگاه باشد، دادستان گزارشی در مورد وضعیت کودک و نوجوان و ادله ضرورت اتخاذ اقدامات مذکور تهیه به دادگاه خانواده ارسال می کند.

تبصره ۱- مختومه شدن پرونده در دادسرا، مانع از اعمال وظیفه موضوع این ماده توسط دادستان نمی باشد.

تبصره ۲- هرگاه دادگاه، رأساً یا به درخواست دادستان، انجام هر یک از اقدامات موضوع این ماده را فوری تشخیص دهد، پیش از ورود به ماهیت دعوی و بدون اخذ تأمین، دستور موقت صادر می کند و این دستور فوری اجرا می شود.

ماده ۳۳- مرجع قضایی جز در موارد ضرورت، کودک و نوجوان بزه دیده، در معرض خطر یا شاهد و مطلع را احضار نخواهد کرد.

ماده ۳۴- مرجع قضایی مکلف است جهت جلوگیری از اعمال تهدید، انتقام جویی و یا ورود آسیب جسمی یا روانی به کودک و نوجوان در معرض خطر، بزه دیده یا شاهد و مطلع، تدابیر و اقدامات مقتضی از قبیل جلوگیری از افشای اطلاعات پرونده و فراهم آوردن امکان مشارکت آنان بدون

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

حضور فیزیکی در جریان رسیدگی، صدور دستور انتقال کودک و نوجوان به محل مطمئن و امن و یا تشدید قرار تامین متهم را اتخاذ کند.

ماده ۳۵- والدین، اولیاء، سرپرست قانونی یا وکیل کودک و نوجوان و حسب مورد یک نفر نماینده مطلع از مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری حق حضور در جلسات دادرسی و ارائه دفاعیه و پیشنهادات حمایتی از کودک و نوجوان را دارند.

تبصره - دادگاه می تواند از نماینده مطلع سازمان های مردم نهادی که دارای مجوز فعالیت در زمینه حقوق کودکان و نوجوانان هستند، برای حضور در جلسه دعوت نماید.

ماده ۳۶- تمام مصاحبه ها و تحقیقات از کودکان و نوجوانان موضوع این قانون توسط افراد آموزش دیده در این زمینه و توأم با رفتاری احترام آمیز در کمترین دفعات و کوتاهترین زمان ممکن و با در نظر گرفتن نیازهای خاص آنها به عمل می آید.

ماده ۳۷- انجام هرگونه تحقیقات مقدماتی درباره وضعیت جسمی، روحی و روانی کودک و نوجوان یا والدین، اولیاء و یا سرپرستان قانونی او، وضع خانوادگی و محیط سکونت، اشتغال، تحصیل و سایر اماکن مرتبط با کودک و نوجوان با مرجع قضایی رسیدگی کننده می باشد. مرجع قضایی می تواند با در نظر گرفتن غبطه و مصلحت کودک و نوجوان، انجام این امور را در هر مورد به مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری یا ضابطین دادگستری محول نماید.

ماده ۳۸- دادستان می تواند در جرایم موضوع ماده (۷) و بندهای (د) و (هـ) ماده (۹) این قانون چنانچه شخص مرتکب از والدین کودک و نوجوان باشد و سابقه جرایم عمدی علیه کودک و نوجوان نداشته باشد، با رعایت غبطه کودک و نوجوان و در صورت لزوم با متناسب نمودن قرار تامین صادر شده یا صدور قرار تامین متناسب، تعقیب را معلق کند. دادگاه نیز می تواند راساً یا به تقاضای دادستان با رعایت شرایط مذکور و احراز مجرمیت، صدور حکم را به تعویق اندازد. تعلیق تعقیب دعوی یا تعویق صدور حکم نباید موجبات بزه دیدگی یا ورود آسیب بیشتر به کودک و نوجوان را فراهم سازد. مرجع قضایی ضمن قرار صادره، اجرای یک یا چند مورد از دستورات زیر را برای مرتکب مقرر می کند:

الف - تکلیف به انجام یا خودداری از انجام امر یا رفتاری خاص؛

ب - تکلیف به گذراندن دوره های خاص آموزشی و فراگیری مهارت های مربوط به تربیت و مراقبت کودک و نوجوان و ارائه گواهی آن؛

پ - مراجعه به مراکز درمانی، بازپروری یا توانبخشی برای درمان اعتیاد، بیماری یا اختلالات رفتاری و روانی و یا جسمی؛

ت - خودداری از اشتغال به کار یا حرفه معین؛

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ث - اقدام جهت درمان اعتیاد، بیماری یا اختلالات رفتاری و روانی و یا جسمی کودک و نوجوان؛

ج - مراجعه به سازمان ها و نهادهای حمایتی دولتی و یا غیر دولتی به منظور بهره مندی از خدمات و مساعدت های اجتماعی آنها؛

چ - معرفی خود در فواصل معین و برای مدت مشخص به شخص یا اشخاص معرفی شده از سوی مرجع قضایی؛

ح - جبران یا فراهم آوردن ترتیب جبران زیانهای ناشی از جرم.

تبصره ۱- مرجع قضایی جهت اجرای مفاد این ماده نظر تخصصی مددکار اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری را جلب و حسب مورد مدت تعلیق تعقیب دعوا یا تعویق صدور رأی و مهلت اجرای دستورات مقرر را مشخص می کند. در هر صورت مدت تعویق صدور رأی یا تعلیق تعقیب بیشتر از یک سال نخواهد بود.

تبصره ۲- هر گاه در مدت تعویق صدور رأی، مرتکب از اجرای دستور صادر شده خودداری کند، دادگاه رأساً یا به درخواست دادستان قرار تعویق صدور رأی را لغو و وفق مقررات رأی مقتضی صادر می کند. همچنین هر گاه مرتکب در عدم انجام دستور عذر موجه داشته و یا مصلحت کودک و نوجوان اقتضا کند، دادگاه می تواند مدت تعویق را برای یک بار تمدید کند.

ماده ۳۹- دادگاه رسیدگی کننده به جرایم موضوع این قانون می تواند ضمن صدور حکم محکومیت حسب مورد یا چند مورد از تصمیمات زیر را اتخاذ کند:

الف - معرفی کودک و نوجوان یا خانواده او به سازمان ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی مسنول یا فعال در زمینه مساعدت به افراد و خانواده ای بی بضاعت؛

ب - سلب حق (دایم یا موقت) ملاقات از والدین و سرپرست قانونی، حضانت، ولایت، قیمومت، وصایت و سرپرستی؛

پ - سپردن موقت یا دائم کودک و نوجوان به سازمان بهزیستی کشور یا مراکز مربوط؛

ت - سپردن سرپرستی کودک و نوجوان طبق مقررات مربوط به سرپرستی کودکان فاقد سرپرست.

ماده ۴۰- مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری با ارجاع و نظارت مرجع قضایی و در صورت لزوم بهره گیری از خدمات سایر اشخاص و نهادهای مربوط، نتایج اقدامات و دستورات صادر شده را به مرجع مذکور ارائه نموده و انجام صحیح و مناسب آن ها را پیگیری می کنند.

جمهوری اسلامی ایران

رئیس جمهور

ماده ۴۱- مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری می توانند برای تقویت اثربخشی تصمیمات قضایی در مورد نتایج اقدامات و دستورات صادر شده تحقیقات و پژوهش های علمی لازم انجام داده و نتایج و پیشنهادات را به مرجع قضایی مربوط گزارش نمایند.

ماده ۴۲- دادگاه صادر کننده حکم می تواند با در نظر گرفتن گزارش مددکاران اجتماعی بهزیستی یا واحد حمایت دادگستری و یا گزارشات مورد وثوق مبنی بر ایجاد تغییر در وضعیت کودک و نوجوان، والدین، اولیاء یا سرپرستان قانونی در تصمیمات صادر شده در مورد سرپرستی، نگهداری، ملاقات کودک بازنگری و اتخاذ تصمیم مجدد کند.

ماده ۴۳- مبدأ مرور زمان قانونی در جرایم علیه کودکان و نوجوانان رسیدن آنان به سن هجده سال تمام شمسی است.

ماده ۴۴- در تمام تدابیر و اقدامات حمایتی موضوع این قانون، اولویت با اقداماتی است که منجر به خروج کودک و نوجوان از محیط خانواده یا قطع ارتباط با آنها نشود.

ماده ۴۵- مراجع قضایی مکلفند در صورتی که در جریان رسیدگی قضایی با کودک و نوجوان موضوع این قانون مواجه شوند، وی را به واحد حمایت دادگستری یا دادستان محل معرفی کنند.

ماده ۴۶- در مواردی که کودک و نوجوان بزهکار، بزه دیده نیز باشد، دادسرا یا دادگاه رسیدگی به جرایم اطفال و نوجوانان، به جرایم ارتكابی علیه آنها نیز رسیدگی می کند، در صورتی که واحد مددکاری مرجع قضایی مذکور، کودک و نوجوان را در معرض خطر تشخیص دهد، مکلف به اعلام موضوع به قاضی مربوط می باشد.

ماده ۴۷- سایر ترتیبات رسیدگی به جرایم موضوع این قانون مطابق مقررات عمومی خواهد بود.

ماده ۴۸- آیین نامه اجرایی این قانون توسط وزارت دادگستری و با همکاری سایر دستگاه ها تهیه و به تصویب هیئت وزیران خواهد رسید.

ماده ۴۹- از تاریخ لازم الاجرا شدن این قانون، قانون حمایت از کودکان و نوجوانان - مصوب ۱۳۸۱ - نسخ می شود.

رئیس جمهور

وزیر دادگستری سرکار عالی

وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی